

ДНЕВНИКЪ

(стенографически)

на

II-то обикновено Народно Събрание.

XIV ЗАСЪДАНІЕ ВЪ ПЕТЪКЪ II АПРИЛИЯ 1880 ГОД.

(Начало 1 часъ 30 минути подиръ пладнѣ подѣ председателството на П. Р. Славейковъ).

Предсѣдатель: (Звъни.) Ще се чете списъкътъ на депутатитѣ.

Секр. Золотовъ: (Чете списъка на депутатитѣ. Послѣ чете ония, които не сж присѣствували на 9 Априлия:) Христо Стояновъ, Митр. Мелетий, Стоичко Стояновъ, П. Генчевъ, Василь Расолковъ, Петръ Ненковъ, Петко Горбановъ, Минст. Каравеловъ, Климентъ Браницкій, Г. Тишевъ, Г. Кирковъ, Д-ръ Антоновъ, Г. Милевъ, Начовичъ, Тодоръ Станчевъ, Бръшляновъ, Ат. Костовъ, Ст. Поповъ, Г. Болѣрски, Т. Икономовъ и К. Стойловъ.

Предсѣдатель: Отъ 171 депутати отсъствуватъ 28, кассирани 14, присѣствуватъ 129; има повече отъ половината, и Събранието се счита за законно. Ще се прочетатъ два протокола, и послѣ ще дойдемъ на дневния редъ.

Секр. Даневъ: (Чете протокола отъ XII засѣданіе.)

Предсѣдатель: Има ли нѣкон да забѣлѣжи нѣщо върху този протоколъ? (Гласове: нѣма.) Значи, че се приема.

Секр. Золотовъ: (Чете протокола отъ XIII засѣданіе.)

Предсѣдатель: Има ли нѣкои да забѣлѣжи нѣщо върху този протоколъ?

П. Станчовъ: Тѣй като четений протоколъ г-да секретаритѣ разумѣватъ, то тамъ, дѣто се касае до даване подѣ сждъ на Оджакова, азъ си задържамъ правото да се справя съ стенографическитѣ протоколи.

Храновъ: Тамъ, дѣто ся казва за селото Планиница, азъ бѣхъ, казалъ че селото е останало въ Сърбия, а земята въ България; сега имъ се прода-

ватъ къщитѣ отъ Сърбскитѣ власти, и азъ казахъ да се попита за това надлежния министръ.

Предсѣдатель: Има ли другъ нѣкой да забѣлѣжи нѣщо? (Нѣма.) Забѣлѣжката на г-на Хранова ще се земе въ внимание.

Мин. Стояновъ: Въ протоколитѣ, дѣто се казва за отсъствуващитѣ, туря се името на депутата Стоянова, въ числото на тѣзи, които трѣбало да се явяватъ редовно въ Събранието; и като нѣма освѣнъ мене другъ Стояновъ въ Събранието и въ депутатитѣ, то като депутатъ, и въ сѣщото врѣме като министръ, мисля, че не е удобно да изисква Народното Събрание да изпълнявамъ най редовно депутатската си длѣжностъ; длѣжността на Министра надвива длѣжността на депутата. Отъ друга страна, стана едно рѣшение, при което азъ не съмъ присѣствувалъ и не съмъ участвувалъ въ разискванието, то за това си позволявамъ да си искажж овоето мнение въ бждеще.

Д-ръ Брдель: Този въпросъ не-трѣба тѣй да се рѣшава, защото Народното Събрание е многочисленно, и неможе да размѣнява врѣме то си и часове си. Депутатитѣ трѣба да се подчинятъ на общото гласуване. Колкото за министритѣ, тѣмъ длѣжността не дава много врѣме, но тѣ трѣба да се распоредятъ така, щото работата въ министерствата да вършатъ въ друго врѣме. Така сѣщо случаватъ се въпроси, които немогатъ да се рѣшаватъ безъ техното присѣствие. Ако да бждатъ г-да Министритѣ тука, то ще да можтъ категорически да отговорятъ, безъ да ставатъ другъ пжтъ дълги разисквания. Предъ частнитѣ занатия били тѣ министерски, или не, депутатството стои по високо,

Мин. Стояновъ: Азъ пакъ постоянно съмъ на своето мнѣние, което исказахъ, че кога въ едно и също лице се съерѣдоточва и министръ и депутатъ, то званието на министра стои по-високо отъ депутатството. А колкото за разискването на въпроси въ Събранието, ако отсъствува нѣкой министръ, Събранието има право да го вика за да даде обяснение. Ако Събранието въ отсъствието на Министра земе нѣкое рѣшение, то остава на смѣтка на Събранието, ако остане това рѣшение неиспълнено, като не е съобразно съ неговата длъжностъ, и съ правата, които принадлежатъ на изпълнителната властъ. Това пакъ оставямъ за въ бъдеще да се произнесе върху това.

Предсѣдателъ: Има ли нѣкой да върази на това?

П. Станчовъ: Тѣй като г-нъ Браделъ върази на изказанитѣ отъ г-на министра думи, че той, по причина на длъжността си, която занимава, не може да присѣтствува въ Събранието; то това не е осждително и не е нѣщо, което да се полага на дълги разисквания. Ако бюрото забѣлѣжава отсъствието на депутатитѣ, то оно прави само своята длъжностъ, за която опредѣления не трѣба да ставатъ.

Предсѣдателъ: Сега преди да пристѣпимъ къмъ дневния редъ, има да се прочетѣтъ нѣколко съобщения до Народното Събрание, които се отнасятъ върху предишнитѣ предмѣти, върху които станяхъ разговори, и то е върху протоколитѣ, които се четохъ отъ секретаря. Въ протоколитѣ се казва, че завчера, сми помѣнѣли че имаме свѣдения, че разбойничеството се е утихнало. Но азъ приехъ отъ Силистра слѣдующитѣ свѣдения, които представямъ на вниманието на Народното Събрание. Може г-нъ Министръ на Вътрѣшнитѣ Дѣла да ни даде нѣкои обяснения върху това.

Секр. Коевъ: (Чете). „Телеграмма отъ 9-й Априли отъ Ески Джума. София. Господину Предсѣдателю на Народното Събрание! Телеграмата Ви приехъ съ възхищение. Войска не е пристигнала. Разбойничеството се умножава. На 7 число, шайкитѣ нападнали на село Каратли; ранили единъ селянинъ и единъ отъ нощнитѣ стражи. Постѣ нападатъ и убиватъ двоица, и двоица раняватъ. Вчера прекъснухъ съобщението на Разградския пѣтъ. Въ село Чукурово нападатъ старшия жандаръ, зематъ му оръжието, като го били немилостиво. Сжщето направили на 4 Българи и 2 Турци. При село Айладия обираатъ 6 души градинари. Сжщия денъ се явяватъ 30 разбойника два часа на разстояние отъ града. Днесъ единъ часъ близо до града въ бояза нападнхъ на 10 души. Градътъ е въ опасностъ, заобиколени сми съ шайки на 2 часа.

Кметъ Славовъ.“

Мин. Тишевъ: За разбойничеството Министерството нѣма никакви свѣдения. Онзи денъ министерството телеграфира, за да пита колко войска има тамъ, и има ли нужда да се усили войската. Вчера получихъ отговоръ, но за разбойничеството нищо не се казва. Може, да не сж добрѣ извѣстени, или началникътъ не е могълъ да събере по-точни свѣдѣния за да ги съобщи тука. Азъ се научихъ за тая телеграма, допитахъ се тамъ, и когато получа, отговоръ ще съобщя на Народното Събрание. Колкото за войската, то може да не е още пристигнала. Габровската рота е тръгнала на 2-й Априлий, тѣй щото, ако до днесъ още не е пристигнала, вѣрвамъ, че слѣдъ два или три дена ще пристигне. Но въобще нѣмамъ никакви свѣдѣния.

Предсѣдателъ: Народното Събрание помни, че въ протокола се споменѣ за едно отношение до Министерството на Правосѣдието, за да се позволи на г-на Тод. Х. Станчова, депутатъ, избранъ отъ Никополъ, да дойде въ Събранието. Това отношение се прати до Министра на Правосѣдието и до Вътрѣшнитѣ Дѣла. Отъ Министерството на Правосѣдието ние получихъ този отговоръ:

Секр. Коевъ: (Чете). Г-ну Предсѣдателю на Второто обикновено Народно Събрание!

Въ отговоръ на отношението Ви, отъ 8 Апри. подъ № 9, имамъ честъ да съобщя на народнитѣ представители, че по свѣдѣнията, които получихъ отъ предсѣдателя на Окрѣжний Сѣдъ, Станчевъ е напълно свободенъ и не среща никакво препятствие за да дойде въ София.“ Тука е приложена и телеграмата, която е получило Министерството на Правосѣдието на 10 Апри. (Чете):

„София. Г-ну Министру на Правосѣдието!

Оджаковъ лѣже; иска да се оправдава. Призовка имамъ за 8 Апри., подъ № 193, съ която съмъ задържанъ. Лично повече. Станчевъ.“

Телеграмма сжщо приета въ Министерството на Правосѣдието на 9 Апри. (Чете):

„Министерство Правосѣдия София!

Никакво препятствие не прави на Станчова. Нищо не вѣрвайте относително Станчова. Всичко е лѣжа. Оджаковъ.“

Предсѣдателъ: Има ли нѣкой да говори върху този предмѣтъ.

Грънчаровъ: Отъ тѣзи телеграмми Народното Събрание нищо не може да се научи. Единътъ казва, че е лѣжа, и другитъ казва, че е лѣжа. Не знаемъ, кого да вѣрваме. Работата е, че Никополскиятъ депутатъ Станчевъ трѣба да дойде тука, и трѣба да знаемъ, да ли е свободенъ или не е. Ако се основаваме на отношението отъ Министерството, то казва, че споредъ телеграммата, той е свободенъ, а отъ телеграммата на Станчова се види, че се зазира.

Мин. Стояниновъ: Когато самъ Станчовъ дойде лично, той може повече да ни каже. Азъ като не се довъряхъ на Оджакова, да не би друго да ми казва, а друго да върши, непосредствено телеграфирахъ на Станчова, съ цѣлъ да поставя въ извѣстностъ тази работа. Отъ това се научихъ, че той сега за сега е свободенъ; а билъ ли е запиранъ или спиранъ, това ще се разбере по послѣ.

Предсѣдателъ: Нѣколко депутати се извиняватъ за недохожданието си въ Събранието; а другъ единъ по съвѣта на Доктора, желае съвършено да се оттегли отъ депутатското, защото болѣстѣта не му позволявала да остане депутатъ.

Секр. Коевъ: (Чете). „Г-не предсѣдателю на Народно Събрание! По причина на треска, която ме владѣе отъ 10 денѣе, и споредъ съвѣта на Д-ра Шишманова, което ще видите отъ рапорта, трѣба да отсъствувамъ нѣколко врѣме, за да си поправа здравieto. За това, моля да ме отпуснете догдѣто оздравѣя.“

Атанасъ Костовъ.“

Приложено свидѣтелство отъ Д-ра Шишманова.

Предсѣдателъ: Какво мисли Народното Събрание? Съвършено ли да се освободи или за нѣколко врѣме?

Пановъ: Въ прошенieto си, той самъ не иска да се освободи съвършено отъ депутатството. Той иска само отпусъ, слѣдователно ние не можемъ повече да му дадемъ отъ колкото той самъ иска.

Предсѣдателъ: Той не опредѣлява врѣмето въ прошенieto си.

Цановъ: Азъ мисля, че е ясно опредѣлено, т. е. до колкото да оздравѣе; и когато оздравѣе ще дойде. Опредѣленъ отпусъ, за болѣстъ може да му се даде до тогазъ до когато оздравѣе. Защото, ако стои, може да се разболѣе повече, и той самъ не може да опредѣли срокъ. За това мисля, да се земе въ внимание прошенieto му. (Гласове: Съгласни.)

Секр. Коевъ: (Чете). „Прощение отъ Болѣрски До Предсѣдателя на Народното Събрание! Тия дни работата въ Софийското Казначейство се увеличи до такъва степенъ, щото не ми позволява да присѣдствувамъ въ Събранието. За това, моля да ми се даде отпусъ до 15-й Априлий.“

Болѣрски.“

Предсѣдателъ: Може ли да му отпусне Събранието 15 денѣе? (Гласове: Може). Сега ще пристѣпимъ на дневния редъ. Мисля, че знаете, кой е и какъ да пристѣпимъ на разискване. (Гласове: Знаемъ — чрезъ тайно засѣдание.)

Попъ Драганъ: Първо трѣба да се рѣши за тия прошения.

Предсѣдателъ: Това не е важно за да се вотира.

Попъ Драгановъ: Азъ говоря за Болѣр-

ски и за Атанаса Костова да се вотира, защото има разни гласове.

Предсѣдателъ: Можемъ да го вотираме. Съгласно ли е Народното Събрание да се позволи на г-на Атанаса Костова отпусъ до дѣто оздравѣе. (Гласове: Съгласно). Който не е съгласенъ, да си дигне ржката. (Никой не е дигна.) Също съгласно ли е Народното Събрание да се позволи на г-на Болѣрски отпусъ до 15 Апр.? (Съгласно.) Който не е съгласенъ, да си дигне ржката. (Никой не дигна.) Вчера дѣто се споменѣ въ протокола, че ще се извѣстятъ, отъ страна на бюрото, отсъствающитѣ лица, които отсъствуватъ нѣколко пѣти отъ Събранието, то отъ страна на бюрото замѣчавамъ, че имъ сж се испратили писма за това. Сега ще пристѣпимъ на дневния редъ. Какъ желае Народното Събрание, да разисква предмѣтътъ, въ явно или тайно засѣдание? (Гласове: Тайно). Тогазъ ще дадемъ отпусъ за 5 минути, за да си излѣзе публиката.

(Слѣдва тайно засѣдание.)

(Послѣ тайното засѣдание, засѣданието се открива на 3 ч. 30 мин.)

Предсѣдателъ: (Звъни). Обявявамъ засѣданието за открито. На дневния редъ е прочитанието на отговорния адресъ, за който молимъ г-на докладчика на почитаемата коммисия да благоволи да го прочете.

Докл. Михайловский: Г-да! Натоваренъ съмъ отъ коммисията да прочетѣ отговорната рѣчь, на тронното слово, като нейнъ докладчикъ. (Чете:)

„Ваше Височество!

(Шумно ржкоплескание, грѣмогласни викове! Да живѣе нашия Князь, да живѣе Негово Височество“ и възхитително бурно викание. Това се продължава нѣколко минути. Слѣдъ утихванието на шумоветѣ и ржкоплѣсканията.)

Представителитѣ на народа въ Второто Обикновено Народно Събрание считатъ се безкрайно честити, като могатъ да Ви изразятъ голѣмата благодарностъ на народа за посѣщението, което благоволихте да направите на Нашия Освободителъ Александръ II.

Привѣтствията, поднесени отъ Ваше Височество на Негово Императорско Величество, по случая на двадесетъ и петъ годишното славно и честито Негово царуване, дѣйствително сж били най-вѣрния отзивъ на чувствата и признателността на българския народъ, за който великодушното благоволение на неговия освободителъ съставя неизчерпаенъ источникъ на радостъ и благи надѣжди.

Въ името на цѣлия Народъ, който бѣ възхитенъ отъ добрия и сърдеченъ приемъ, оказанъ Вамъ отъ

Негово Императорско Величество, смѣйми да помолимъ най покорно Ваше Височество да благоизволитъ: изново да поднесете предъ стопитѣ на Великия Русскій Монархъ нашата вѣчна признателностъ къмъ него и къмъ братския намъ русскій народъ.

Душевно са радами за симпатитѣ и на другитѣ Еврепейски държави къмъ нашето младо Княжество и за добритѣ сношения, съществуващи между тѣхъ и правителството на Ваше Височество.

Изработването на закони и наредби, необходими за доброто устройство на управлението, за напредъка и благоденствието на народа, всѣкога е било и е нашето най-искренно и силно желание, за тѣй ще обърнемъ всичкото си внимание върху законно-проектитѣ и предложенията, които ще ни се представятъ за разглеждане.

Разбойничеството въ источната частъ на Княжеството крайно безпокои тамниитѣ мирни жители. Увѣрени сме, че зетитѣ отъ правителството мѣрки въ кратко врѣме ще прекратятъ туй зло, но пакъ не можемъ да не пожелаемъ часъ поскоро да се опредѣлятъ и поставятъ точно и вѣрно границитѣ въ тази частъ на страната, неопредѣлеността, на които съставя главния источникъ за развитието и подържката на разбойничеството.

Ваше Височество!

Българскитѣ народъ, напълно убѣденъ въ благитѣ намѣрения, и предначертания на Своя любимъ Избранникъ за благото, напредъка и благоденствието на Държавата, възносѣ горѣщи молитви къмъ Всевишния да благослови и укрѣпи десницата Ви за да ся осмъществятъ подъ Вашето честито царствование неговитѣ праведни надѣжди и завѣтни желания.

Да живѣе Българскитѣ Князь

АЛЕКСАНДРЪ I-ий.

(Послѣ свършването послѣдва шумно ржкошесканье и грѣмогласни викове: „Да живѣе Българскій Князь! Да живѣе Негово Височество. Това трая, както и напредъ нѣколко минути.)

Докл. Михайловскій: Г-да! Сега ще го прочетъ параграфъ по параграфъ и полегка, та ако има, да се направи нѣкоя забѣлѣжка, да се направи.

Стамбуловъ: Менѣ се чини, че по-прѣди трѣба да се попита Нар. Събрание дали желае това.

Предсѣдателъ: Желаетъ ли Нар. Събрание да се чете адреса членъ по членъ? (желаетъ). Който нежелаетъ да си дигне ржката. (Никой не дигна).

Докл. Михайловскій: (Чете първия членъ, който се касае за посѣщението, което е направилъ Негово Височество на Негово Императорско Величество Царя-Освободителъ.

Бурмовъ: Желателно би било да се тури, дѣто се казва „Нашъ Освободителъ“ титлата „Не-

гово Величество Императоръ Всероссійскій“, само за едно приличие.

Стамбуловъ: Моля г-на докладчика, ако е възможно да не се приематъ забѣлѣжки, додѣто не е вотиранъ така, както си е отъ комисията.

Предсѣдателъ: Има ли нѣкой да говори върху предложението на г-на Бурмова.

Бурмовъ: Азъ мисля, че трѣба така да се допълни.

П. Станчевъ: Казаното отъ Г-на Бурмова е хубаво, но комисията не е споменжала тамъ за да се не повтаря, защото го има по-надолу.

Докл. Михайловскій: Дѣйствително много близу до това се намира титлата „Негово Императорско Величество“ за това мисля да се не повтаря.

Д-ръ Минчовичъ: Да се положи „Великий нашъ Освободителъ“.

Стамбуловъ: Менѣ се чини, че Той е нашъ Освободителъ; сега и подиръ 500 г. всяка пѣтъ ще се разбира, че той е нашъ Освободителъ. Комисията е распредѣлила тѣзи титли така щото да упазятъ и красотата на языка и да не ставатъ повтаряния. За това азъ съмъ на мнѣние, че не трѣба да разпскаваме точка по точка, особено за думитѣ, защото тогава не ще да стане толкосъ добръ.

Бурмовъ: Работата е твърдѣ очевидна безъ да се казва. Ако кажемъ напр. „Освободителъ“ то е извѣстно, но да кажемъ: „Императоръ Всероссійскій Асександръ II.“ то е по-правилно отъ колкото просто да кажемъ „Негово Императорско Величество“. Това сж форми и нѣма тука за какво да се препираме. То е ясно.

Михайловскій: Азъ щехъ да се съглася съ г-на Бурмова, ако да не щѣше да ся повтаря въ второ и трето предложени по-надолу.

Д-ръ Молловъ: Да са прочете по-напредъ цѣло онова, което се касае до посѣщението на Н. И. Величество.

Докл. Михайловскій: (Прочете цѣлиятъ периодъ до думитѣ: „братскитѣ намъ Русскіи народъ“.)

Стамбуловъ: Ето сега цѣлиятъ периодъ. То се разбира, че върху цѣлиятъ периодъ трѣба да са гласоподава.

Грънчаровъ: Азъ мисля, че е доста удобно, но мисля, че тамъ, дѣто първо се спомена: „нашъ Освободителъ“, тамъ да се тури Императоръ Всероссійскій.

Стамбуловъ: Ако искаме да туряме всичкитѣ титли на Русскія Императоръ, то нѣма да стигне цѣла бумага. Затова не трѣба да се приема това предложение.

Бурмовъ: Титлитѣ на Русскія Императоръ сж наистина многочисленни, но пълната титла на Императора не се туря, освѣнъ въ нѣкои тържественни

укази. Особено титлата „Императоръ Всеросійскій“ тя се употребява въ всичкитѣ адреси, били тѣ отъ неговия народъ, били отъ други учреждения; и въ тая титла се заключава всичко.

Мин. Каравеловъ: Ако иска Нар. Събрание да бжде адресътъ гиздавъ, то да го приеме, както си е; защото много хора сж лоши редактори. Нар. Събрание, ако иска, може да прибави нѣщо въ адреса, но колкото се касае до редакцията, то съмъ съгласенъ съ г-на Стамбулова, да се приеме както си е, и да остане тамъ „освободителъ“, защото ние нѣмаме другъ освободителъ; имаме само единъ. Ние не пишеме тука една официална книга къмъ него; ние тука изражаваме просто нашитѣ чувства съ тазъ дума, та нѣма нужда да се измѣнява. Нѣмаме да заключаваме съ него нѣкакъвъ контрактъ, та да тураме всичкитѣ титли, които той има.

Председателъ: Да го възложимъ на комисия, та тя да направи забѣлѣжкитѣ, гдѣто види че сж удобни.

Д-ръ Молловъ: Азъ виждамъ, че се препираме за една малка стилистическа поправка. По моето мнѣние, твърдѣ хубаво е казано, и предлагамъ да си остане тъй, както си е въ проекта и да се тури на гласоподаване.

Председателъ: Желаетъ ли Народ. Събрание да се разисква това още по нататъкъ? (Гласове: Не желаетъ.) Приема ли Народното Събрание тѣзи забѣлѣжки или ги отхвърля? (Гласове: Отхвърля.) Който не ги отхвърля да си дигне ржката. (Никой не дигна.)

Докл. Михайловскій: (Чете втори пѣтъ 1-та алинея отъ адресата.) Представителитѣ на народа въ Второто Обикновено Народно Събрание считатъ се безкрайно честити, като могатъ да ви изразятъ голѣмата благодарностъ на народа за посѣщението, което благоволихте да направите на нашия Освободителъ Александра II-й.

Председателъ: Приема ли Народ. Събрание този периодъ да се остави, както що се сега прочете. (Гласове: Приема.)

Докл. Михайловскій: (Чете втора алинея.) Привѣтствията, поднесени отъ Ваше Височество на Негово Императорско Величество, по случая на двадесетъ и петъ годишното славно и честито Негово царуване, дѣйствително сж били най-вѣрния отзивъ на чувствата и признателността на българския народъ, за които великодушното благоволение на Негова Освободителъ съставя неисчерпаемъ источникъ на радостъ и благи надѣжди.

Председателъ: Има ли нѣкой да говори върху това? (Нѣма.) Приема ли се тази алинея? (Приема се.)

Докл. Михайловскій: (Чете 3-та и 4-та

алинея.) Въ името на цѣлия народъ, който бѣ възхитенъ отъ добрия и сърдеченъ приемъ, оказанъ Вамъ отъ Негово Императорско Величество, смѣйми да помолимъ най-покорно Ваше Височество, да благоизволите изново да поднесете предъ стопитѣ на Великия Русскій Монархъ нашата вѣчна признателностъ къмъ Него и къмъ братския намъ Русскій народъ. Душевно се радваме за симпатитѣ и на другитѣ Европейски държави къмъ нашето младо Княжество и за добритѣ сношения, съществуващи между тѣхъ и правителството на Ваше Височество.

Председателъ: Има ли да говори нѣкой върху това? (Никой се не явява.) Приема ли Нар. Събрание тѣзи алинеи, както ги сега г-нъ докладчикъ прочете? (Приематъ се.)

Докл. Михайловскій: (Чете 5-та алинея.) Изработването на закони и наредби, необходими за доброто устройство на управлението, за напредъка и благоденствието на народа, всекога е било и е нашето най-искренно и силно желание, за туй ще обрнемъ всичкото си внимание върху законопроектитѣ и предложенията, които ще ни се представятъ за разглеждане.

Председателъ: Има ли нѣкой да говори върху това? (Нѣма.) Приема ли се тази алинея, както я прочете сега г-нъ докладчикъ? (Приема се.)

Савва Илиевъ: Тамъ се намира „Доброто устройство на управлението“. Азъ мисля, че подобря ще бжде да се каже „Доброто устройство на страната“.

Председателъ: Азъ ще моля, като се правятъ забѣлѣжки, по напредъ да се туря на вотирание алинеята, която е приета отъ комисията. — Приема ли се този периодъ, както се сега прочете? (Приема се.) Който сж на противно мнѣние да си дигнѣтъ ржката. (Никой не дигна.)

Докл. Михайловскій: (Чете 6-та алинея.) Разбойничеството въ источната частъ на Княжество-то крайно безпокои тамошнитѣ мирни жители. Увѣрени сме, че зетитѣ отъ правителството мѣрки въ кратко врѣме ще прекратятъ туй зло, но пакъ не можемъ да не пожелаемъ часъ поскоро да се опредѣлятъ и поставятъ вѣрно и точно границитѣ въ тази частъ на страната, неопредѣлеността на които съставя единъ отъ най-главнитѣ источники за развитието и поддржката на разбойничеството.

Расолковъ: Тамъ е казано, че „Разбойничеството обезпокоява тамошнитѣ жители.“ Азъ мисля, че трѣба да се турѣ „жителитѣ на цѣлото Княжество“.

Даскаловъ: Азъ мисля, че вмѣсто дума „прекратятъ“ да се турѣ дума „пресѣкѣтъ“, за да нѣма повтаряние.

Председателъ: Има ли нѣкой друго да за-

облѣжи нѣщо?

Тодоровъ: Сжщо. Предложението говори, че разбойничеството обезпокоява тамошнитѣ жители, по-добрѣ ще бжде да се каже нашитѣ сърдца.

Мин. Каравеловъ: Азъ се боя, че дума разбойничеството обезпокоява всичкитѣ жители е престога, защото не трѣба злото да го увеличаваме. Азъ мисля, че въ редакцията е добрѣ казано; истина има зло, но не трѣба да го увеличаваме.

Д-ръ Молловъ: Азъ мисля, че тука се говори за онова безпокойствие, при което хората не могат да работятъ нищо. Само онѣзи, които сж тамъ, не могат да се не обезпокояватъ; заради това не трѣба да се отнася до цѣлото Княжество.

Д-ръ Браделъ: Гдѣто се говори за границитѣ като причини на поддръжане на разбойничеството, азъ мисля, че не е пълно казано; освѣнъ тѣзи причини има причини и въ самото турско население.

Расолковъ: Азъ остаемъ при първото мнѣние, и искамъ да се приеме; защото мисля, като се обезпокоява една страна, то другата не може да бжде спокойна.

Тодоровъ: Азъ сжщо щѣхъ да кажж.

П. Станчовъ: Колкото за исказаннитѣ думи на г-на Д-ра Браделя по въпроса, който се разисква, че разбойничеството зима подкрѣпа отъ недоброто управление на границитѣ, искамъ да кажж, че е твърдѣ на мѣсто казано. Дѣйствително, че разбойничеството въ ония мѣста зима отъ това подкрѣпа; но азъ мисля, че ще има поудобно врѣме, за да се разясни. Границитѣ съ Румелия сж въ таково положение, щото лимитационалната линия е теглена по Берлинския трактатъ тамъ, тѣй щото има между Румелийското правителство и нашето Княжество близу 80 села, които до скоро бѣхх междуцарствие. Нито тѣхното правителство можяло да заповѣдва тамъ, нито нашето. За това настоявамъ, че не доброто уреждане на границитѣ е една отъ найглавнитѣ причини за разбойничествата въ тѣзи мѣста. Но това не трѣба сега да разискваме; можемъ да ги оставимъ така, както що ги е предложила комисията, която е зела предъ видъ, че границитѣ сж нанстина най-главната причина на това зло. Жителитѣ въ ония мѣста не могат да правятъ такова нѣщо, ако да нѣматъ едно подпомагане отъ една извѣстна страна, която имъ дава помощъ. Това е вече доказано, и за това предлагамъ, да остане, както комисията го предлага.

Докл. Михайловский: Азъ отговарямъ на г-на Расолкова, гдѣто казва, че трѣба да се тури вмѣсто дума „тамошнитѣ мирни жители“ дума „всичкото население“. Азъ признавамъ, че това зло обезпокоява жителството отъ цѣлото Княжество; но онѣзи които се дѣйствително обезпокояватъ, сж мирнитѣ

тамошни жители; и заради туй, не трѣба да туримъ „цѣлото Княжество“; защото нѣкакъ може, да не е до тамъ истина, както се проповѣда и да не предложимъ отъ нищо нѣщо. Колкото за предложението на г-на Д-ра Браделя имамъ да кажж, че злото лежи не само въ границитѣ, и азъ признавамъ, че оно лежи на повече мѣста; но има много работи, за които мъдростта изисква да се премѣчатъ и особено въ такъвъ единъ актъ да се не турятъ.

Мин. Каравеловъ: Освѣнъ това, мнѣнието на г-на Д-ра Браделя бѣше, че мухамеданското население, което участвува при тѣзи разбойничества, отъ тѣзи и най много страда. За това да остане както бѣше. Добавкитѣ не сж на мѣсто. Аларма не трѣба да дигами и мирнитѣ жители не трѣба да възнемираваме.

Д-ръ Молловъ: Азъ ще ви привежд единъ примѣръ изъ обикновения животъ. Ако е на примѣръ единъ боленъ, да речемъ ржка го боли, а другитѣ части на тѣлото му сж здрави, то онъ дѣйствува съ всичко друго, освѣнъ съ болната ржка. Тѣй е и съ нашитѣ съграждани, които се обезпокояватъ отъ разбойничеството. Тѣ не могат да работятъ както ние тука. А ние безъ тѣхъ можемъ да работимъ. За това нѣма нужда да се споменува въ адреса, че всичкитѣ граждани въ Княжеството се обезпокояватъ.

Мин. Цанковъ: Азъ съмъ на мнѣние, щото главната причина на разбойничествата е сиромашията на хората, именно на онова население, отъ гдѣто излиза разбойничеството. А колкото за предложението на г-на Расолкова, че трѣба да туримъ думитѣ „безпокоява цѣлото Княжество“, то това, ако се приеме, ние искаме да туримъ цѣлото Княжество въ воено положение, както що е тамъ. А менѣ ми се струва, че Народ. Събрание това не желае, и слѣдователно, трѣба да остане въ адреса както е сега. (Гласове: Съгласни).

Стамбуловъ: Въ адресътъ е всичко казано, що се говори тука.

(Докл. Михайловский: Чете още единъ пѣтъ тази алинея).

Стамбуловъ: Менѣ се чини, като сега чухми изново прочитанцето на тази алинея, че тука не е казано всичко тѣй, както бѣше въ проекта на комисията. Г. Михайловский е прескочилъ нѣщо, трѣба да се каже: „единъ отъ главнитѣ извори“, а не: главниятъ изворъ. И това е причина сега да се препише тази дума.

Станчовъ: Дѣйствително така бѣше първоначално: „единъ отъ главнитѣ“.

Докл. Михайловский: Истина така трѣба да стане, защото тука не е казано опредѣлено, кои сж причинитѣ. Казано е, че по нашитѣ усмотрения главната причина е границата, а има и други, които

не можемъ да изложимъ всички.

Ст. Попцовъ: Ако има и други причини, тѣзи сж изказани, като е казано, че имамъ пълно довѣрие къмъ мѣрките, които е зело правителството.

Стамбуловъ: Трѣба да се каже тая, като една отъ главнитѣ, защото има и други причини, които знаемъ, но не щемъ да ги казвами. За това, трѣба да се каже: „единъ отъ главнитѣ извори.“

Цановъ: Азъ сжщо щѣхъ да кажа, защото тѣй бѣше въ проекта.

Предсѣдателъ: Желаетъ ли Народ. Събрание по нататѣкъ да се разисква това? (Не желаетъ). Приема ли да се поправи така? (Приема.)

(Докладчикътъ чете заключението на адреса — послѣдната алинея).

Д-ръ Молловъ: Едно друго искамъ да се измѣни. Тука стои за „благо“. Благо е руска дума. По добръ е да се каже „за доброто“.

Министръ Каравеловъ: Мисля, че тази дума може да остане, защото гласи твърдѣ тържественно. Ние въобще употребяваме и на други мѣста руски думи; да зимамъ отъ сжщия языкъ по нѣкои славенски думи, не трѣба да избѣгваме, особено, ако въ българския языкъ нѣма доста добри изражения.

Докл. Михайловский: „Благо“ не се вика само блаженъ въ българския языкъ. Но „благо“ може да значи сжщо и сладко, както и добро. Ако кажъ „блаженъ мжжъ“, то не мисля нито блажно, нито сладко, но толко като добръ мжжъ.

Предсѣдателъ: Послѣ това обяснение, има ли нѣкой нѣщо да каже? (Нѣма никой). Народ. Събрание приема ли това изражение? (Приема). Желаетъ ли Народното Събрание да чуе още веднѣжъ адреса въ цѣлостъ, за да може да гласоподава въ цѣлостъ за него? (Докл. Михайловский чете).

(По прочетването адреса стана голѣмо удобрение, ржкоплѣскание и викание: „да живѣй Князътъ.“)

Предсѣдателъ: Приема ли се този адресъ исцѣло, както се прочете? (Приема се). Сега трѣба да назначимъ комисия, която ще поднесе адреса и да назначимъ врѣме, кога да стане това.

Цановъ: Азъ мисля, че до срѣда законопроектитѣ ще се раздадѣтъ. Нужно е, да се раздадѣтъ, за да има врѣме всѣки представителъ, да ги прегледа.

Храновъ: Азъ мисля, адресътъ да занесе тази комисия, която го и писа.

Михайловский: Това не е необходимо.

Предсѣдателъ: Има да забѣлежъ на г-на Цанова, който говори за законопроектитѣ, че тѣзи сж дадени на печатница, но, както знаемъ, вслѣдствие на несовършеността на нашитѣ печатници, немогѣтъ на скоро да се напечатѣтъ. Щомъ се напечатѣтъ, ще се раздаватъ, а, догдѣто се печатѣтъ, Събрани-

ето ще може да слѣдва своитѣ засѣдания, защото има и други работи.

Грънчаровъ: При всичко това, желателно е, да се раздадѣтъ законопроектитѣ, защото има голѣма полза отъ тѣхъ, ако има доволно врѣме за да се разгледатъ точно.

Предсѣдателъ: Колкото за мнѣнието на г-на Хранова, то мнозина заявихъ, че не удобряватъ, сжщата комисия да поднесе адреса на Негово Височество. За това предлагамъ на Нар. Събрание, да се произнесе върху това.

Цановъ: Азъ не съмъ съгласенъ, да се носи отъ сжщитѣ лица, които го писахъ.

Цеко Петковъ: Азъ мисля, че отъ всѣки окръгъ по единъ човѣкъ да бѣдѣтъ въ тази комисия.

Предсѣдателъ: Моля, за окръжия да не говоримъ сега.

Савва Илиевъ: Комисията се състои отъ 9 души. Азъ мисля, че за въ този случай сж много; за това предлагамъ, да сж помалко лица, а именно 5 души.

Даскаловъ: Азъ искахъ да направя сжщото предложение, което каза г-на Савва Илиевъ. Желая въ тази комисия да има три лица отъ мирскитѣ, едно духовно и едно отъ мусюлманитѣ. (Гласове: Добро.)

Стамбуловъ: Азъ мисля, че както се каза 5 души, тогазъ не се зима въ внимание, да ли духовни, да ли мирски, защото всинца сми депутати, и не е нужно да правимъ тази разлика.

Попъ Тодоръ: Кога се прави предложение за 5 души, тогава не е удобно да бѣдѣтъ въ тѣхъ и онѣзи, които съставихъ адреса. За това, мисля, че трѣба изново да се избира една 5-членна комисия.

П. Станчовъ: Азъ предлагамъ петъ минути распусъ.

Д-ръ Молловъ: Азъ мисля, съвсѣмъ не е Събрание задоволено, да отиде сжщата комисия. Она е написала адреса, а съ това свърши работата си. За това трѣба да се избере съвсѣмъ нова комисия за поднасяние адресътъ.

Предсѣдателъ: Азъ тоже мисля, да се избере друга комисия.

Стамбуловъ: Сжщо разбирамъ и азъ, защото много заявления има, друга комисия да се избере, то азъ предлагамъ, и предсѣдателътъ на Нар. Събрание да отиде съ нея.

Предсѣдателътъ: Предлежи да представимъ предложението на г-на Савва Илиевъ на гласуване. Достаточно ли сматря Народ. Събрание 5 души да поднесѣтъ адресътъ на Негово Височество?

Д-ръ Молловъ: Г-нъ Стамбуловъ предлага

още да участвува и г-нъ председателъ на Народ. Събрание и тогава излизать 6 души.

Стамбуловъ: Азъ казвамъ, че трѣба да сж 5 души, но и председателътъ да участвува съ тѣхъ при подаванетоъ адреса. Сега е въпросъ явно или тайно да избирами.

Председателъ: Приема ли Народ. Събрание предложението на г-на Савва Илиевъ? (Приема.) И поддържанието на г-на Стамбулова, т. е. и председателътъ на Народ. Събрание да се придружи на тази комисия. (Приема.) Който не приема да си дигне ржката. (Никой не дигна.)

Председателъ: Какъ желае Народ. Събрание явно или тайно гласоподавание: (Гласове: Явно. Други гласове: Тайно.) Азъ предлагамъ тайно; има ли 10 души да желаятъ това? (Има.)

П. Станчовъ: Предлагамъ на 5 минити распусъ. (Приема се.)

(Послѣ распусътъ.)

Председателъ: Преди да пристъпимъ да подаваме бюлетинитѣ, имамъ честь да попитамъ Нег. Високопреосвещ. Климентъ Браницкий, който е избранъ отъ двѣ или три мѣста, да каже, кое мѣсто иска да представява?

Климентъ Браницкий: Приемамъ Таковската околия, Търновский окръгъ.

Председателъ: Азъ попитахъ г-на Каравелова, коя околия приема, а той каза, че приема Кулската околия. Сега слѣдва гласоподаванетоъ.

(Послѣ гласоподаванетоъ.)

Председателъ: Резултата на гласоподаванетоъ е слѣдующий: Отъ 114 гласоподаватели има пълно вишегласие г-нъ Михайловский, т. е. 89 гласове, г-нъ Стамбуловъ 78 гласа. Останалитѣ други трима получилихъ относително вишегласие, и то. Нег. Преосвещ. г-нъ Климентъ Браницкий 55 гласа, Цановъ 34 гласа, Д-ръ Молловъ 33 гласа. Сега е въпросътъ, какъ ще постъпимъ съ тѣзи, които иматъ относително вишегласие? (Гласове: Да се приематъ съ явно гласоподавание.)

Председателъ: Приема ли Народ. Събрание да обяви за избрани тѣзи лица, които иматъ относително вишегласие, именно Н. Пр. г-нъ Климентъ Браницкий, г-нъ Цановъ, г-нъ Д-ръ Молловъ? (Приематъ се.) Който ги не приема да са дигне ржката. (Никой не дигна.) Слѣдъ избора на тая комисия, бюрото ще се отнесе до секретаря на Негово Височество, за назначение на врѣме, кога да се приеме тази комисия. Когато ни извѣсти, тогазъ ще кажемъ на членоветѣ на комисията. Но азъ мисля, че въ недѣля ще благоизволи Негово Височество да ни приеме.

Михайловский: Трѣба да се съберемъ утрѣ въ единъ часъ, за да подпишемъ адреса, който трѣ-

ба да бѣде до тогазъ на чисто преписанъ.

Председателъ: Ще ли всички да го подпишемъ или само бюрото?

Михайловский: Азъ мисля, че бюрото трѣбва да помоли г-на Киркова за преписътъ, защото той има много добъръ почеркъ.

Храновъ: Азъ мисля, че бюрото ще намѣри, който пише красно.

Ик. попъ Тодоръ: Тукъ още не се е рѣшило, всичкитѣ ли депутати ще подпишътъ или само бюрото. Азъ мисля, че може сега да се рѣши този въпросъ; защото утрѣ нѣма друга работа, и ако се рѣши бюрото само да подпише, тогазъ нѣма нужда да се съберемъ.

Михайловский: Този актъ е много значителенъ, като е първий адресъ, който приема Негово Височество Князътъ отъ Народното Събрание. За това съмъ на мнѣние, че трѣбва да го подпише и бюрото и всичкитѣ депутати.

Храновъ: И азъ това щѣхъ да кажъ.

Председателъ: Приема ли Народ. Събрание да се подпише адресътъ отъ цѣлото Събрание? (Приема се.) Който не приема да си дигне ржката. (Малцина дигатъ.) Слѣдователно, вишегласие е, за да подпише цѣлото Събрание. Тогазъ, утрѣ въ 1 часа, ще се съберемъ, за да се подпише адресътъ. Има ли нѣкой да предложи нѣщо ново? (Нѣма.) Засѣданието се закрива.

(Конецъ на 6 часа.)

(Конецъ 4 ч. 45 м. послѣ пладня.)

Председателъ { *П. Р. Славейковъ.*

Подпредседатели { *Дрѣ. И. Брадель.*
Н. Сукнаровъ.

Секретари: { *И. Даневъ.*
Хр. Баларевъ.
В. П. Золотовъ.
К. Коевъ.

Управитель на стенографическото бюро А. Безеншекъ.